

Διατύπωση προτάσεων του ΤΕΕ-ΤΔΜ σχετικά με την φορολόγηση του πετρελαίου θέρμανσης και τις επιπτώσεις στη Δυτική Μακεδονία



ΤΜΗΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Δεκέμβριος 2014

Διατύπωση προτάσεων του ΤΕΕ/ΤΔΜ σχετικά με τη φορολόγηση του πετρελαίου θέρμανσης και τις επιπτώσεις στη Δυτική Μακεδονία

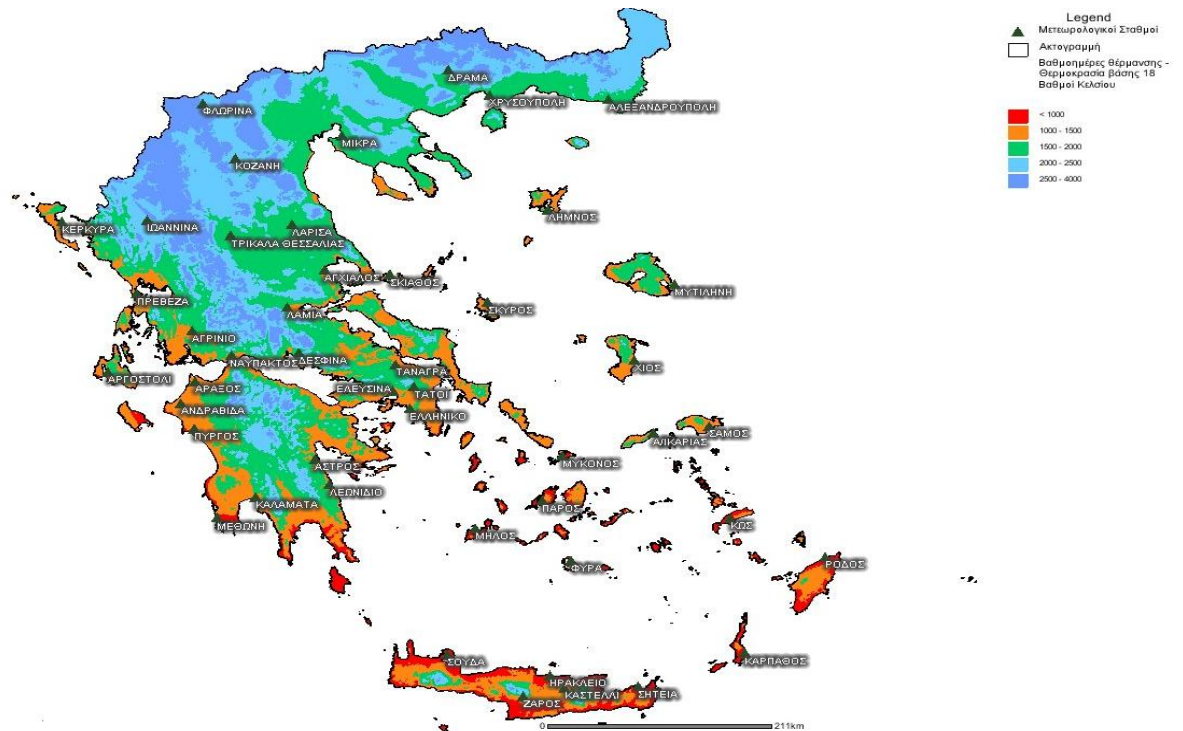
Η Δυτική Μακεδονία είναι η ψυχρότερη περιοχή της Ελλάδας και για το λόγο αυτό υπάρχει ανάγκη θέρμανσης των κατοικιών για 7 – 8 μήνες το έτος, κάτι που δεν ισχύει για καμιά άλλη περιοχή της Ελλάδας. Η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί τη μοναδική γεωγραφική ενότητα της χώρας που εντάχθηκε στο σύνολό της, στη δυσμενέστερη κλιματική ζώνη Δ, με βάση την τεχνική οδηγία ΤΟΤΕΕ 20701-3/2010 [1] – «Κλιματικά δεδομένα Ελληνικών περιοχών» του νέου Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ). Σύμφωνα με τα κλιματολογικά στοιχεία που αποτυπώνονται στην τεχνική οδηγία, η κατά μέσο όρο ενεργειακή κατανάλωση οποιουδήποτε κτιρίου που βρίσκεται στη Δυτική Μακεδονία, για την κάλυψη των αναγκών θέρμανσης, είναι:

1. τουλάχιστον 2 φορές μεγαλύτερη από την κατανάλωση ενέργειας ενός ίδιου κτιρίου με παρόμοιες συνθήκες χρήσης και σε παρόμοιες συνθήκες δομημένου περιβάλλοντος, που όμως βρίσκεται σε περιοχές των Α και Β κλιματικών ζωνών, όπως η Αττική, η Στερεά Ελλάδα (πλην Ν. Ευρυτανίας), ο Ν. Μαγνησίας, η παραλιακή Ήπειρος (νομοί Πρέβεζας, Άρτας και Θεσπρωτίας), η Πελοπόννησος (πλην ορεινής Αρκαδίας) και τα νησιά (πλην Θάσου και Σαμοθράκης),
2. τουλάχιστον 1,4 φορές μεγαλύτερη από την κατανάλωση ενέργειας ενός ίδιου κτιρίου με παρόμοιες συνθήκες χρήσης και σε παρόμοιες συνθήκες δομημένου περιβάλλοντος, που όμως βρίσκεται σε περιοχές της Γ κλιματικής ζώνης, όπως η Κεντρική Μακεδονία, η Ανατολική Μακεδονία (πλην Ν. Δράμας και τμήματος Ν. Σερρών), η Θράκη, η Θεσσαλία (πλην Ν. Μαγνησίας) και ο Ν. Ευρυτανίας

Τα παραπάνω συμπεράσματα προκύπτουν από την εξέταση των πινάκων των βαθμομερών θέρμανσης, που παρουσιάζονται στην τεχνική οδηγία. Οι βαθμομέρες θέρμανσης αποτελούν τον κλιματολογικό παράγοντα ενεργειακής κατανάλωσης για την κάλυψη των αναγκών θέρμανσης μιας περιοχής. Σύμφωνα με την τεχνική οδηγία, οι βαθμομέρες θέρμανσης κάποιων Ελληνικών πόλεων, ενδεικτικά είναι:

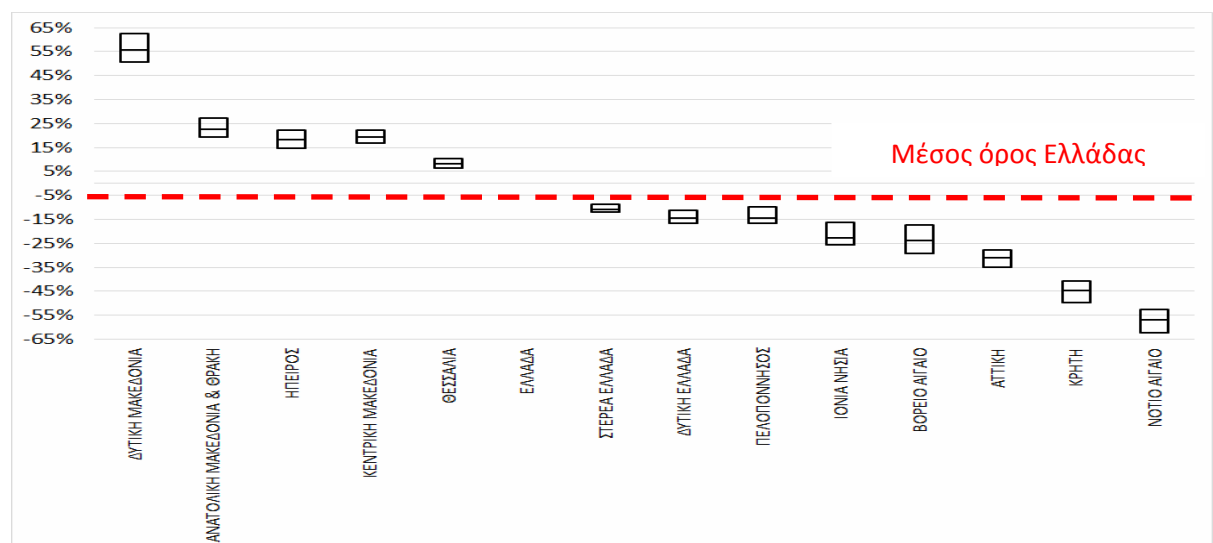
Πόλη	Κλιματική ζώνη	Βαθμομέρες θέρμανσης
ΦΛΩΡΙΝΑ	Δ	2537
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	Δ	2420
ΚΟΖΑΝΗ	Δ	2337
ΑΘΗΝΑ	Β	947
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ	Γ	1677
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	Α	702
ΚΟΜΟΤΗΝΗ	Γ	1821

Το πόσο ψυχρότερη είναι η Δυτική Μακεδονία σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδας φαίνεται εποπτικά και στο χάρτη της παρακάτω εικόνας, όπου παρουσιάζονται με χρωματική διαβάθμιση οι ενεργειακές απαιτήσεις της κάθε περιοχής με βάση τις βαθμομέρες θέρμανσης:



[πηγή: ΚΑΠΕ]

Οι ετήσιες βαθμομέρες θέρμανσης για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ήταν κατά μέσο όρο 2420 κατά την περίοδο 2000 – 2009 και κυμάνθηκαν σε επίπεδα 50% με 63% μεγαλύτερα του μέσου όρου της Ελλάδας των 1554 βαθμομερών, ενώ η επόμενη περιφέρεια σε επίπεδο βαθμομερών ήταν της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης με 1905 βαθμομέρες και διακύμανση 19% έως 27% του εθνικού μέσου όρου.



[Πηγή : Eurostat]

Όπως υπολογιστικά προσεγγίζεται, αλλά και με βάση στοιχεία καταναλώσεων τυπικών νοικοκυριών, οι καταναλώσεις πετρελαίου θέρμανσης τυπικών περιπτώσεων κατοικιών, θερμομονωμένων σύμφωνα με τον κανονισμό θερμομόνωσης του 1978 ή αμόνωντων, διαμορφώνονται στη Δυτική Μακεδονία όπως στον πίνακα που ακολουθεί:

ΕΙΔΟΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ (lt/έτος)
Θερμομονωμένη μονοκατοικία 100 – 120m²	1500 - 2300
Αμόνωτη μονοκατοικία 100 – 120m²	2800 - 4300
Διαμέρισμα 90m² σε θερμομονωμένη πολυκατοικία 4 – 6 διαμερισμάτων	800 - 1400
Διαμέρισμα 90m² σε αμόνωτη πολυκατοικία 4 – 6 διαμερισμάτων	1300 - 2200

Λαμβάνοντας υπόψη, την τιμή του πετρελαίου θέρμανσης όπως έχει ανακοινωθεί, **1,05€/lt**, τότε η συνολική ετήσια ενεργειακή δαπάνη των τυπικών νοικοκυριών στη Δυτική Μακεδονία, με χρήση πετρελαίου θέρμανσης, διαμορφώνεται αντίστοιχα ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΔΑΠΑΝΗ (€/έτος)
Θερμομονωμένη μονοκατοικία 100 – 120m²	1575 - 2415
Αμόνωτη μονοκατοικία 100 – 120m²	2940 - 4515
Διαμέρισμα 90m² σε θερμομονωμένη πολυκατοικία 4 – 6 διαμερισμάτων	840 - 1470
Διαμέρισμα 90m² σε αμόνωτη πολυκατοικία 4 – 6 διαμερισμάτων	1365 - 2310

Ο πληθυσμός της Δυτικής Μακεδονίας ανέρχεται σε περίπου 284 χιλιάδες κατοίκους [ΕΣΥΕ, 2011]. Από τον συνολικό πληθυσμό, περί των 70 χιλιάδων κάτοικων διαμένουν σε κτίρια που είναι συνδεδεμένα σε κάποια από τις εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης Αμυνταίου, Κοζάνης και Πτολεμαΐδας που λειτουργούν στην περιοχή, ενώ αναμένεται και η λειτουργία τηλεθέρμανση στην Φλώρινα που θα καλύψει της θερμικές ανάγκες της πόλης. Οι εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης διανέμουν θερμική ενέργεια συμπαραγωγής από τους Α.Η.Σ. της ΔΕΗ. Η υποστήριξη των τηλεθερμάνσεων από μονάδες αιχμής – εφεδρείας με καύσιμο πετρέλαιο, το οποίο προμηθεύεται ως πετρέλαιο κίνησης (!), ανέρχεται σε σημαντικό ποσοστό που κάποιες χρονιές φθάνει και στο 5% [2]. Ο υπόλοιπος πληθυσμός κατοικεί σε

κτίρια, τα οποία θερμαίνονται κατά κανόνα με πετρέλαιο θέρμανσης [3], όπου εφαρμόζεται πλέον, εξαιτίας της αυξημένης τιμής του πετρελαίου, από αρκετά μεγάλο ποσοστό η χρήση παράλληλων πηγών θέρμανσης χαμηλού βαθμού απόδοσης και ιδιαίτερα ρυπογόνων, με κυρίαρχες τις ανοιχτές εστίες (παραδοσιακά τζάκια) και τους λέβητες στερεών καυσίμων που με βεβιασμένο και πρόχειρο τρόπο έχουν εγκατασταθεί σε αρκετά κτίρια.

Από συνεκτίμηση όλων των προαναφερόμενων παραγόντων και λαμβάνοντας υπόψη και την τυπολογία των κτιρίων στους οικισμούς της Δυτικής Μακεδονίας, εκτιμήθηκε ότι η συνολική κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης των νοικοκυριών στη Δυτική Μακεδονία, πλην εκείνων που θερμαίνονται με τηλεθέρμανση, ανέρχεται σε 180 χιλιάδες τόνους ή 215 εκατομμύρια λίτρα, που αντιστοιχούν σε συνολική δαπάνη 226 εκατομμυρίων €. Λαμβάνοντας υπόψη την νέα τιμή του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης 230 €/1000 λίτρα και την τελική τιμή διάθεσης του πετρελαίου θέρμανσης των 1,05 €/λίτρο, εκτιμάται ότι το ποσοστό φόρων, τελών και ΦΠΑ είναι της τάξης του 41% επί της τελικής τιμής για το πρώτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου 2014 [4]. Θεωρώντας σταθερή τιμή πετρελαίου, η συνολική δαπάνη θέρμανσης των νοικοκυριών της Δυτικής Μακεδονίας θα αφορά στην καταβολή 92,5 εκατομμυρίων € σε τέλη και φόρους.

Σύμφωνα με τον ορισμό της ενεργειακής φτώχειας [5], [6], όταν ένα νοικοκυριό δαπανά περισσότερο του 10% του ετήσιου οικογενειακού του εισοδήματος για την κάλυψη των ενεργειακών του αναγκών, θεωρείται ότι πλήττεται από την ενεργειακή φτώχεια. Οι παράγοντες που συμβάλλουν σ' αυτό είναι αφενός τα χαμηλά εισοδήματα, αφετέρου οι υψηλές τιμές καυσίμων και ηλεκτρισμού, όπως και η ανεπαρκής ενεργειακή απόδοση των υφιστάμενων κτιρίων.

Το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας είναι πλέον ιδιαίτερα έντονο σε ολόκληρη την Ελλάδα [6], πόσο μάλλον στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας με τις ιδιαίτερα αυξημένες ανάγκες θέρμανσης των κτιρίων.

Εάν ληφθεί υπόψη και μέση ετήσια κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε κάθε νοικοκυριό, 700 €/έτος, προκύπτει με βάση και τα προηγούμενα ότι, **τα περισσότερα νοικοκυριά στη Δυτική Μακεδονία, ακόμη και με οικογενειακό εισόδημα που ξεπερνά τις 50.000 €/έτος (!!!) θα πρέπει να χαρακτηρισθούν ενεργειακά φτωχά.**

Σχετικά με την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί, διαπιστώνεται ότι:

- Τα νοικοκυριά της Δυτικής Μακεδονίας δυσκολεύονται πλέον να ανταπεξέλθουν στην κάλυψη των αναγκών θέρμανσης. **Τα νοικοκυριά, των ιδιαίτερα αδύναμων κοινωνικών ομάδων (συνταξιούχοι, άνεργοι, κλπ) έχουν ήδη υποπέσει σε καθεστώς ενεργειακής ένδειας.**
- Η οικονομική αδυναμία των περισσότερων νοικοκυριών να χρηματοδοτήσουν την ενεργειακή αναβάθμιση της οικίας τους, συμπεριλαμβανόμενης και της αλλαγής της πρωτογενούς ενέργειας για θέρμανση, οδηγεί σε ανεξέλεγκτη χρήση των εναλλακτικών τρόπων θέρμανσης που σήμερα τα σπίτια διαθέτουν, με ιδιαίτερα χαμηλό βαθμό απόδοσης, όπως τζάκια παραδοσιακού τύπου ανοιχτής εστίας με β.α. <30% (!) ή φορητά ηλεκτρικά καλοριφέρ. Η κατάσταση αυτή οδηγεί αφενός σε κατασπατάληση του λιγνίτη, ως καυσίμου ηλεκτροπαραγωγής, αλλά και στην σπάταλη χρήση της καύσιμης ξυλείας ή σε κατακόρυφη αύξηση της λαθραίας υλοτομίας.

- Το πρόγραμμα "Εξοικονομώ κατ'οίκον" δεν λειτούργησε ικανοποιητικά στην περίοδο αυτή της κρίσης, διότι, πλέον των περιορισμών που αυτό θέτει, αφενός αδυνατούν πλέον τα περισσότερα νοικοκυριά να καταβάλουν την ίδια συμμετοχή, αφετέρου δεν καταβάλλεται έγκαιρα η κρατική ενίσχυση.
- Δεν είναι κοινωνικά δίκαιο να καλύπτονται τα ελλείμματα του προϋπολογισμού μέσω της αύξησης ενός φόρου που επηρεάζει τελείως διαφορετικά το πορτοφόλι ενός νοικοκυριού στην Κρήτη ή την Αθήνα, σε σχέση με τα νοικοκυριά στη Δυτική Μακεδονία.
- Δεν είναι δίκαιο να εφαρμόζεται ο αυξημένος φόρος στο πετρέλαιο θέρμανσης, όταν η πολιτεία δεν φρόντισε μέχρι σήμερα να θωρακίσει ενεργειακά, με την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων, το κτιριακό απόθεμα της χώρας.
- Με την επιχειρούμενη εξομοίωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης καυσίμων, δημιουργούνται συνθήκες ώστε η θέρμανση με ηλεκτρισμό (κλιματιστικά, αερόθερμα, κλπ) να γίνει πιο συμφέρουσα σε σχέση με τη θέρμανση με πετρέλαιο, κατάσταση που έχει παρατηρηθεί και παλαιότερα στο παρελθόν. Η κατάσταση αυτή θα οδηγήσει σε προφανή ενεργειακή στρέβλωση (χαμηλότερος βαθμός ενεργειακής απόδοσης λόγω των μετατροπών ενέργειας) και σπατάλη ενέργειας, όταν η χώρα καλείται να επιτύχει το στόχο 20% εξοικονόμησης ενέργειας μέχρι το 2020.

Σύμφωνα με τις εκφρασμένες θέσεις του ΤΕΕ/ΤΔΜ [7], [8] και των παραπάνω, προτείνεται:

- Επιστροφή για τον επιπλέον ειδικό φόρο πετρελαίου θέρμανσης για την Δυτική Μακεδονία ώστε η τελική τιμή διάθεσης να είναι τέτοια που η τελική επιβάρυνση στα νοικοκυριά της Δυτικής Μακεδονίας να μην διαφέρει από την αντίστοιχη δαπάνη νοικοκυριών άλλων περιοχών της Ελλάδας. Για τον σκοπό αυτό προτείνεται η χρήση του υπάρχοντος μηχανισμού επιδότησης πετρελαίου, με αντίστοιχη διεύρυνση των κριτηρίων χορήγησης.
- Επιστροφή της διαφοράς του φόρου μεταξύ πετρελαίου κίνησης – θέρμανσης στις επιχειρήσεις τηλεθέρμανσης και στις επιχειρήσεις που καλύπτουν απαιτήσεις θέρμανσης χώρων. Σημειώνεται ότι το κόστος θέρμανσης για τις επιχειρήσεις δύναται να είναι ιδιαίτερα σημαντικό μέρος του συνολικού κόστους παραγωγής ή λειτουργίας.
- Θέσπιση κριτηρίων στο πρόγραμμα "Εξοικονομώ κατ'οίκον", με γεωγραφικό – κλιματολογικό προσδιορισμό σε αναλογία με τις κλιματολογικές ζώνες του ΚΕΝΑΚ. Ο προβλεπόμενος προϋπολογισμός πρέπει να διαφοροποιηθεί ανά κλιματολογική ζώνη.
- Θέσπιση κριτηρίου ενεργειακής φτώχειας στα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων με το υψηλότερο δυνατό ποσοστό επιδότησης [π.χ. στο "Εξοικονομώ κατ'οίκον"] που να φθάνει κατά περίπτωση και στο 100%.
- Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης να αποτελεί ξεχωριστό ταμείο σε κάθε περιφέρεια, με σκοπό τη συμμετοχή του σε "καλάθι" κεφαλαίων που θα χρηματοδοτούν - υποστηρίζουν - δράσεις διαχείρισης - εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια, όπως είναι και η ενεργειακή αναβάθμιση παλαιών κτιρίων κατά προτεραιότητα στους οικισμούς που δεν υπάρχει τηλεθέρμανση.

- Να δοθούν ισχυρά κίνητρα καθώς και να προωθηθούν δράσεις υποκατάστασης του πετρελαίου θέρμανσης, ως βασικού καυσίμου θέρμανσης κτιρίων, με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως ηλιακά, βιομάζα, αβαθή γεωθερμία, κλπ, σε επίπεδο κτιρίου ή, μέσω δικτύων περιφερειακής θέρμανσης, σε επίπεδο γειτονιάς ή οικισμού.

Κοζάνη, Δεκέμβριος 2014

Για τη Δ.Ε. του ΤΕΕ/ΤΔΜ
Ο Πρόεδρος



Μαυροματίδης Δημήτρης

Σημείωση:

Το παρόν κείμενο αποτελεί ομόφωνη απόφαση της 25^{ης} Συνεδρίασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τμήματος Δυτικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, μετά από εισήγηση της Μόνιμης Επιτροπής Ενέργειας – Ηλεκτροπαραγωγής του Τμήματος.

Αναφορές

1. ΤΟΤΕΕ 20701.3 / 2010
2. Στοιχεία εκθέσεων ΔΕΥΑΚ, ΔΕΤΗΠ, ΔΕΤΕΠΑ
3. επικαιροποίηση ενεργειακού ισοζυγίου Δυτικής Μακεδονίας, ΑΝΚΟ, 2003
4. ΤΙΜΕΣ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟΥ – ΥΠ.Ε.Α., Γενική Γραμματεία Εμπορίου
5. Fuel Poverty, Dr Brenda Boardman, 1988
6. Ενεργειακή φτώχεια στην Ελλάδα: Το δικαίωμα στην ενέργεια και στην ποιότητα ζωής, Δρ. Νίκος Βασιλάκος, Συνέδριο ΚΕΔΚΕ, Κοζάνη, 04.09.2009
7. Θέσεις του ΤΕΕ/Τμήμα Δυτ. Μακεδονίας σχετικά με την εξομοίωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης με εκείνου του πετρελαίου κίνησης και τις αναμενόμενες επιπτώσεις στη Δυτ. Μακεδονία 16/2/2011
8. Διατύπωση θέσεων του ΤΕΕ - Τμ Δυτικής Μακεδονίας σχετικά με το κόστος θέρμανσης στη Δυτική Μακεδονία και προτάσεων για την ελάφρυνσή του 14/2/2012